

Početna stranica » Kategorija » Sustav za zaštitu ili za zlostavljanje djece?

| Sustav za zaštitu ili za zlostavljanje djece?

JELENA JINDRA 12. SRPNJA 2021.

IZDVOJENO, LJUDSKA PRAVA

Dovršavam tekstove dok u Rimu, ispred talijanskog parlamenta, traju prosvjedi na kojima se traži žurni prekid prakse sudskog oduzimanja djece roditeljima koje stručnjaci osumnjiče za "otuđenje od roditelja". Nakon osam godina kafkijanskih sudskih procesa majka **Laura Massaro** započela je prije 11 dana štrajk glađu. Sud je i drugi put dosudio da se skrbništvo nad sinom od 11 godina dodijeli ocu.

Otac je, tvrdi Laura Massaro, obiteljski nasilnik. Sin želi živjeti s majkom i strahuje od oca, ali iskaz "otuđenog djeteta" ne uzima se kao izraz autentične želje djeteta. Stručnjaci tvrde da je Laura majka koja otuđuje dijete od oca – "otuđujući roditelj". Sudskom presudom zabranjuje joj se kontakt s djetetom minimalno tri mjeseca. Ako se majka Laura, prema procjeni stručnjaka zdravlja i socijalne skrbi, popravi, stručnjaci mogu predložiti susrete i viđanja s djetetom. Uz nadzor stručnjaka.

Sredinom lipnja 2021. Laura Massaro postala je simbol i okidač najvećih prosvjeda protiv primjene "otuđenja od roditelja" u Italiji.

"Otujenje od roditelja"

U isto vrijeme hrvatske djece i majki osumnjičenih da "otuđuju" djecu od očeva, poput Laure Massaro i njezina sina, ima na tisuće. Istražujući primjenu "otuđenja od roditelja" u hrvatskom sustavu za zaštitu djece i obitelji, razgovarala sam s više od četrdeset majki. I s jednim ocem. Omjer 4 : 1 prikazuje odnos broja majki i očeva osumnjičenih za "otuđenje" u Hrvatskoj: prema jedinim javno dostupnim podacima o spolu roditelja koji otuđuju djecu, četiri puta češće to čine majke.

Izrazi "otuđenje od roditelja" i "otuđeno dijete" ušli su u mainstream hrvatskog sustava za zaštitu djece i obitelji, a o tome se u mainstream medijima govori rijetko i selektivno. Uvijek iz perspektive stručnjaka koji zagovaraju i

---

*Hrvatske Laure ne smiju
koristiti svoje ljudsko pravo da
javno govore o nepravdama
koje doživljavaju unutar
sustava za zaštitu djece i
obitelji, u interesu zaštite
dobrobiti djece i sebe samih*

primjenjuju "otuđenje od roditelja" i očeva koji tvrde da su "otuđeni". Međutim, riječ je o društvenom problemu koji je dodatno kontaminirao nefunkcionalan sustav za zaštitu djece i obitelji: zdravstvo, socijalna skrb, policija, pravosuđe. Prvi slučaj ustavne tužbe zbog zloupotrebe primjene "otuđenja od roditelja" je pred Ustavnim sudom RH. Nekoliko ih je bilo i pred Europskim sudom za ljudska prava. Kada majka, prema ocjeni hrvatskih sudova, prekrši Obiteljski zakon i Europsku konvenciju o zaštiti ljudskih prava koji garantiraju roditeljstvo, kazne je oduzimanjem djece. Kada to isto čine stručnjaci iz sustava – nikom ništa.

Što je "otuđenje od roditelja"? Zagovaratelji tom sintagmom opisuju pojavu kada dijete izražava negativna uvjerenja i osjećaje prema jednom roditelju pod utjecajem psihološke manipulacije i emocionalnog zlostavljanja drugog roditelja. Najčešće nakon razvoda. Takvo neprimjereno ponašanje roditelja, složiti ćemo se, postoji od pamtivijeka. Roditelji nisu jezični konstrukti, nego ljudska bića koja su se zbog nečega razvela ili rastala. Ima ih svakojakih.

Ali doktrina "otuđenja od roditelja" uspostavljena 1985. u SAD-u i njezina primjena u svijetu pokazale su da je "otuđenje od roditelja" utemeljeno na nizu znanstveno nedokazanih tvrdnji koje se u praksi lako zloupotrebljavaju. Pogotovo da bi se izjednačila roditeljska prava nasilnika i žrtava.

Zbog toga Svjetska zdravstvena organizacija, unatoč zahtjevima zagovornika doktrine "otuđenja od roditelja" (parental alienation), i 2020. godine u nacrt idućeg izdanja Međunarodne klasifikacije bolesti (MKB-11) ne stavlja dijagnozu "otuđenja" u skupinu Problemi u odnosu djeteta i skrbnika. "Otujenje od roditelja" prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji nije zdravstveni problem. "Otujenje od roditelja" nije službeno priznat psihopatološki sindrom, nije priznat ni kao bolest ni kao dijagnoza u službenoj međunarodnoj klasifikaciji sustava bolesti, nema ga u važećem izdanju Međunarodne klasifikacije bolesti (MKB-10).

Svemu tome usprkos, "otuđenje" je već godinama u institucionalnoj primjeni u Hrvatskoj. Primjenjuju ga upravo javne ustanove u koje, po sili zakona, moraju ući roditelji s djecom kada se ne mogu dogovoriti oko skrbništva: zdravstvena Poliklinika za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba i centri za socijalnu skrb. Posljedice primjene "otuđenja" u hrvatskom sustavu za zaštitu djece i obitelji su autentične sluškinjine priče.

Hrvatske Laure

Hrvatske Laure ne smiju koristiti svoje ljudsko pravo da javno govore o nepravdama koje doživljavaju unutar sustava za zaštitu djece i obitelji, u interesu zaštite dobrobiti djece i sebe samih. Djeca, jer su maloljetna, ne smiju javno govoriti o traumama koje proživljavaju zbog postupaka stručnjaka iz sustava. Stručnjaci ne smiju komentirati pojedinačne slučajeve, u interesu zaštite dobrobiti djece. Novinari pak ne smiju dovoditi u pitanje rad stručnjaka jer su stručnjaci, kao što sama riječ kaže, jedini stručni. Rad stručnjaka smiju nadzirati samo njihove kolege – stručnjaci. Pod parolom dobrobiti djece i najboljeg interesa djeteta, stručnjaci iz sustava za zaštitu djece ušutkavaju i medije, i djecu, i roditelje tvrdeći da je "sve napravljeno prema pravilima struke". I to je zatvoreni krug u kojemu nepravde koje proživljavaju djeca i roditelji ostaju desetljećima prljava tajna zapisana samo u dokumentacijama centara za socijalnu skrb, Poliklinike za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba, policije, odvjetnika, sudaca, državnih odvjetništava.

Laura 1.

Jedna hrvatska Laura, za koju stručnjaci 2015. godine nalaze da je "otuđujući roditelj", iskrcala je iz prtljažnika tri goleme plave plastificirane Ikeine vreće s dokumentacijom o svom i djetetovu slučaju. Ono danas ima 16 godina. Ona je već provela 15 dana u zatvoru zbog toga

što dijete nije viđalo oca. Postala je onkološki bolesnik, pa sada kemoterapijama odgađa izvršenje nove kazne od 30 dana zatvora, iz istog razloga. Dijete je u 14. godini bilo sudski ovršeno i dodijeljeno ocu. Otac i sutkinja su, prema tvrdnji djeteta, proslavili ovrhu zajedničkim vikendom na moru s njime i njezinom obitelji. Dijete se odbijalo prilagoditi životu s ocem, a s majkom je imalo zabranu svakog kontakta. Otac ga je zbog neprimjerenog ponašanja smjestio na 14 dana u psihijatrijsku bolnicu. Zatim odustaje od skrbnništva, vraća dijete majci, no sudskim putem traži od nje 200.000 kuna za duševne boli jer ga je "otuđila" od djeteta. Postupak je u tijeku. Hrvatska Laura zna da će biti talac sustava do djetetove punoljetnosti. Ako je doživi. U ranim je 50-ima.

U mobitelu stižu fotografije dječjeg lica iz nižih razreda osnovne škole prekrivenog modricama i ogrebotinama. Tu je i krupnija fotografija razbijene usnice koja još nije zacijeljela i isplaženog krvavog jezika.

Laura 2.

Druga hrvatska Laura, uz fotografije, piše poruke: "Po Poliklinici i centru, ovo nije nasilje. Uz ove fotke je išao i dopis obiteljskog liječnika koji je prijavio nasilje. Policija odradila, državno odvjetništvo u V. Gorici odbilo. Gospođa državna odvjetnica je sada na redu kod mene... Da nikada više nikome ne naprave što su mom djetetu. Djetetu je bio rođendan kada je otac došao u kuću i rekao mu da mu je to posljednji krvavi rođendan. I počeo nas je tući. Pobjegli smo iz kuće bos i bez ičega... novaca, dokumenata, mobitela. I danas osjećam kamenje pod bosim nogama koje me pikalo, boljelo me, a ja sam trčala, spašavala goli život. Kad je krenuo za nama, brzo smo se vratili kući, uzeli auto i ponovo bez svega pobjegli. Skrivali smo se cijelu noć po mračnim kutovima preplašeni. Smrzli se u autu. Rođendan koji se ne zaboravlja. Zašto sam vam ovo poslala? Samo zato da iz mog iskustva vidite kako sustav funkcionira. Kada je dijete poslije tog krvavog rođendana odbijalo viđati oca, stručnjaci iz Centra i Poliklinike su rekli da ja otuđujem dijete."

Roditeljima s djecom koji ulaze u sustav, kao i cijeloj hrvatskoj javnosti, potpuno su nepoznati kriteriji na temelju kojih stručnjaci u centrima i Poliklinici procjenjuju "otuđenje". Stradavaju li samo pravi ili ima i nevinih? Je li prva hrvatska Laura u zatvoru zbog toga što je slomila srce bivšem suprugu? Treba li druga Laura poticati dijete da se viđa s nasilnikom, da bi, prema mišljenju stručnjaka, bila dobra majka? Manipulacija, također naziv pod kojim sustav u RH provodi doktrinu "otuđenje od roditelja", danas se serijski i masovno utvrđuje iako ni u svijetu za to nema objektivnih kriterija i standardiziranih mjernih instrumenata. Prema statističkim podacima Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, centri za socijalnu skrb su samo u 2019. godini intervenirali u 4600 slučajeva zbog navodnog manipulativnog ponašanja jednog i/ili obaju roditelja nakon razvoda. Izrekli su 736 mjera.

Laura 3.

Trećoj hrvatskoj Lauri, rano ujutro, dok su se ona i šestogodišnje dijete protezali u krevetu, pozvonili su na vrata. Dvije socijalne radnice i dvije psihologinje Centra za socijalnu skrb, bez najave i predstavljanja, ušle su i rekle: "Dajte nam dijete, spremite mu osnovne stvari." Ispred kuće bila je policija. Dijete se prestrašilo, plakalo i grčevito držalo za majku. Pitala ih je zašto, imaju li neki papir, rekli su joj da odmah preda dijete, da joj pred njime neće ništa reći. Ocu je bila istekla mjera zabrane približavanja njoj i djetetu nakon drugog pravomoćno osuđenog nasilja u obitelji. Čvrsto je držala dijete i nazvala odvjetnicu. Doznala je da Centar ima pravo na usmeno rješenje o oduzimanju djeteta koje se izriče kada je dijete životno ugroženo. "Dijete je plakalo, treslo se, vrištalo: 'Mama, ne daj me!', a ja sam ga, da ga smirim, grčila, ljubila, ponavljala: 'Sve će biti u redu, ne brini se, mama te voli...' Psihologinja Centra je mojem djetetu, koje nikada prije nije vidjela, kao ni mene, govorila: 'Tebe tvoja mama ne voli. Da te voli, mama bi ti samo jednom to rekla... Kad te netko voli, to ti kaže samo jedanput, a ne ponavlja... Tvoja mama je bolesna osoba... Znaš li ti što su bolesne osobe? Tvoja mama je bolesna u glavu...' To je govorila psihologinja djetetu od šest godina koje vidi prvi put, koje se grčevito drži za mene."

Djelatnici Centra otrgnuli su dijete od treće hrvatske Laure i otišli u nepoznatom smjeru. Pred kuću je stiglo vozilo Hitne pomoći. Dobili su dojavu od Centra da je histerična. "Psihologinja na Hitnoj me pitala zašto su mi oduzeli dijete. A ja ne znam. I onda tek zvučim bolesno... Netko ti oduzme dijete, a da ti ne znaš zašto, a realno stvarno ne znaš." U otpusnom pismu, nakon dva dana pretraga na

---

*"Sindrom otuđenja od
"roditelja" (PAS) osmislio je
1985. američki psihijatar
Richard Gardner, definirajući
ga kao "svjesna ili nesvjesna
ponašanja jednog roditelja,
najčešće majki, koja nepovoljno
utječu na vezu djeteta i drugog
roditelja: konačni rezultat je
otuđenje djeteta od drugog
roditelja".*

Odjelu psihijatrije, piše da hrvatskoj Lauri ne nalaze dijagnoze osim stresa te da nema potrebe za daljnjim bolničkim liječenjem.

Prema zakonu, CZSS u slučaju usmenog oduzimanja djeteta ima rok od 72 sata da roditelju i sudu dostavi pismeno izvješće. Nikada ga nisu nikome dostavili. Hrvatskoj Lauri i njezinoj odvjetnici trebalo je deset dana da im Centar odgovori gdje su smjestili njezino dijete. Napisali su da se otac djeteta slučajno zatekao na istoj adresi i da zbog toga nisu proveli žurno izdvajanje djeteta iz obitelji, nego su ga predali ocu. Bez sudske odluke, protuzakonito. "Otac se nije javljao na telefon sljedeća tri i pol tjedna... Nisam znala gdje mi je dijete, nisam ga čula ni vidjela... I pišeš i zoveš Centar, i ništa, oni ne odgovaraju."

Otac na sudu traži privremenu mjeru da dijete s njim stanuje. Bez saslušanja stranaka, što je presedan, sud donosi odluku da dijete živi s ocem. Na temelju mišljenja CZSS-a i Poliklinike za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba da je i ova hrvatska Laura – manipulativna. U nalazu multidisciplinarnog tima Poliklinike piše: "Postavlja se sumnja na izloženost djeteta manipulaciji od strane majke što predstavlja rizik za otuđenje. U interesu je djeteta žurno osiguranje stabilnih i sigurnih uvjeta daljnjeg odrastanja." Ovoj hrvatskoj Lauri oduzeli su dijete zbog sumnje i rizika da će ga "otuđivati". Djetetu od šest godina su temeljem jednog jedinog 10- minutnog razgovora u Poliklinici napisali sedam dijagnoza: reakcija na stres, emocionalno zlostavljanje od strane majke, raspad obitelji zbog razvoda braka roditelja, ostali specifični problemi u osnovnoj skupini skrbnika, zastrašujući događaj u djetinjstvu, svjedočenje konfliktima roditelja, emocionalno zanemarivanje djeteta od strane oba roditelja, problem u odgoju djeteta, rizik za otuđenje djeteta od oca od strane majke.

Premda je sud napisao da Laura može viđati dijete dva puta tjedno po sat vremena pod stručnim nadzorom, u Centru su, pravdajući se manjkom nadzornika, odlučili da će ga viđati dva puta mjesečno, u Obiteljskom centru, i to od 20.15 do 21.15 sati. Dijete od 6 godina.

"Meni ništa neće vratiti dijete i vrijeme, to da ja ne živim sa svojim djetetom već tri mjeseca, da moje dijete već tri mjeseca nema majku... vidim da se potpuno udaljilo od mene. Jednom nas je nadzornica pustila da idemo same do WC-a, a moje dijete je htjelo da i nadzornica ide s nama...

Njoj je neugodno ostati samoj sa mnom, ne možete ni zamisliti koliko to boli. Da sam pretukla dijete ili da sam u zatvoru zbog teškog kaznenog djela, ne bih bila tako strogo kažnjena. Imala bih veća prava."

Treću hrvatsku Lauru čeka psihološko/psihijatrijsko vještačenje koje traži sud. Ono roditelje košta oko 16.000 kuna. Laura je posudila od majke. Onda vještaci imaju rok od mjesec dana da to dostave sudu, pa onda sud zakazuje iduću parnicu, vjerojatno na jesen, pa onda..., pa onda... U pritužbi njezine odvjetnice na rad stručnog tima CZSS-a nabrojani su "ozbiljni propusti i protuzakonite radnje koje u ukupnosti ispunjavaju kriterije nestručnosti i neobjektivnosti čime je dovedeno do povrede ljudskih prava djeteta i majke". U potpunosti protuzakonitom intervencijom Centra, navodi odvjetnica, prekršeno je više članaka

Obiteljskog zakona, kao i Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i sloboda. Arbitrarno, samovoljno, prema vlastitom nahođenju, bez zakonskog ovlaštenja, pristrano, nestručno, stručni tim Centra nanosi štetu psihofizičkom zdravlju djeteta i zdravom djetetovu razvoju, te integritetu majke. Odgovora na tu pritužbu od Centra nema već više od tri mjeseca. Kao što nema ni djeteta.

Laura 4.

Četvrtu Lauru otac djeteta napustio je tijekom trudnoće pa se predomislio. Sa susreta s ocem dijete se vraćalo vidno uznemireno, zapušteno i ozlijeđeno. Od 2014. odbacuju se sve njezine prijave za zlostavljanje djeteta, odbacuju se nalazi i mišljenja stručnjaka koji prate dijete jer je rođeno s neurološkim smetnjama. Sud uvažava samo mišljenje Centra i Poliklinike da je i četvrta Laura roditelj koji "otuđuje". Danas je djetetu osam godina.

"Nakon sedam godina na sudu sada Centar predlaže da mi se oduzme dijete i dodijeli na skrb udomiteljskoj obitelji, te da se meni onemoguće kontakti. Pod parolom "za dobrobit djeteta" traže da se djetetu oduzme majka koja sama za dijete skrbi od rođenja te je uz pomoć liječnika uložila golemi trud da se dijete rehabilitira i prevlada teškoće s kojima je rođeno, o čemu postoji obilna medicinska dokumentacija. Zloupotrebom "otuđenja od roditelja" stvoren je mehanizam koji štiti zlostavljače i legalizira zlostavljanje djece. Majke i djecu se ubija.

---

*"Otudjenje" je već godinama u
institucionalnoj primjeni u
Hrvatskoj. Primjenjuju ga
upravo javne ustanove u koje,
po sili zakona, moraju ući
roditelji s djecom kada se ne
mogu dogovoriti oko
skrbništva*

Godinama nam usađuju strah da će nam oduzeti djecu. I taj strah je realan. Osam godina me sustav proganja jer dijete ne želi ići ocu koji ga je i zlostavljao i zanemarivao. Socijalna radnica u Centru se preda mnom ispričavala ocu što ne može dijete, samo na njegov zahtjev, smjestiti u dom za nezbrinutu djecu. Prema mišljenju psihijatra, dijete ima PTSP od cijele te situacije: mokrenje u krevet, noćne more, autoagresija, grizenje noktiju, prepuno je strahova, pogotovo straha od policije. Tata mu govori da će me policija strpati u zatvor. A svaki put kada dovedem dijete na propisane susrete s njime, okrene se od nas i prijavi policiji da se mi nismo pojavili. Imam i nepravomoćnu presudu na deset mjeseci zatvora zbog "otuđenja". Svim stručnjacima

dijete govori što mu otac radi, a oni pišu da dijete, pod mojim utjecajem, laže. To mi je najgore. Digla sam kaznenu prijavu protiv Poliklinike na Općinskom državnom odvjetništvu – odbačeno. Tražila sam izuzeće stručnog tima Centra – odbijeno. Tražila sam izuzeće voditeljice nadzora – odbijeno. Osam godina sustav zlostavlja moje dijete i mene, a ja ne mogu ništa. Ako javno progovorim, oduzet će mi dijete i strpati me u zatvor. Uništavaju naše živote, a mi moramo šutjeti i trpjeti.”

Hrvatska – vodeća europska zemlja u provođenju “otuđenja od roditelja”?

Prema mišljenju “vodećih” europskih praktičara otuđenja objavljenom 2020. godine, Hrvatska je postala vodeća europska država u provođenju “otuđenja od roditelja”.

“Sindrom otuđenja od roditelja” (PAS) osmislio je 1985. američki psihijatar **Richard Gardner**, definirajući ga kao “svjesna ili nesvjesna ponašanja jednog roditelja, najčešće majki, koja nepovoljno utječu na vezu djeteta i drugog roditelja: konačni rezultat je otuđenje djeteta od drugog roditelja”. Richard Gardner se ubio 2003., a američke federalne države koje su temeljem Gardnerovih vještačenja donosile sudske odluke o skrbništvu nad djecom u 80-im i 90-im godinama prošlog stoljeća, danas su izložene tužbama odraslih ljudi koje je Gardner proglasio “otuđenom djecom”. Na temelju njegovih vještačenja sudovi su dodjeljivali djecu i očevima seksualnim zlostavljačima. Gardner je, nakon smrti, izložen i optužbama da je u svojim knjigama zagovarao pedofiliju i seksualno zlostavljanje djece. Stoga je ključno pitanje: kako je Hrvatska postala vodeća europska država u provođenju “otuđenja od roditelja”?

U nastavku, 18. srpnja: Kako je Hrvatska postala vodeća europska država u provođenju “otuđenja od roditelja”?

Serijal tekstova “Sustav za zaštitu ili za zlostavljanje djece?” napisan je uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije temeljem provedenog Javnog poziva za ugovaranje novinarskih radova u elektroničkim publikacijama.

djeca   posvojenje

Jelena Jindra

POVEZANI ČLANCI